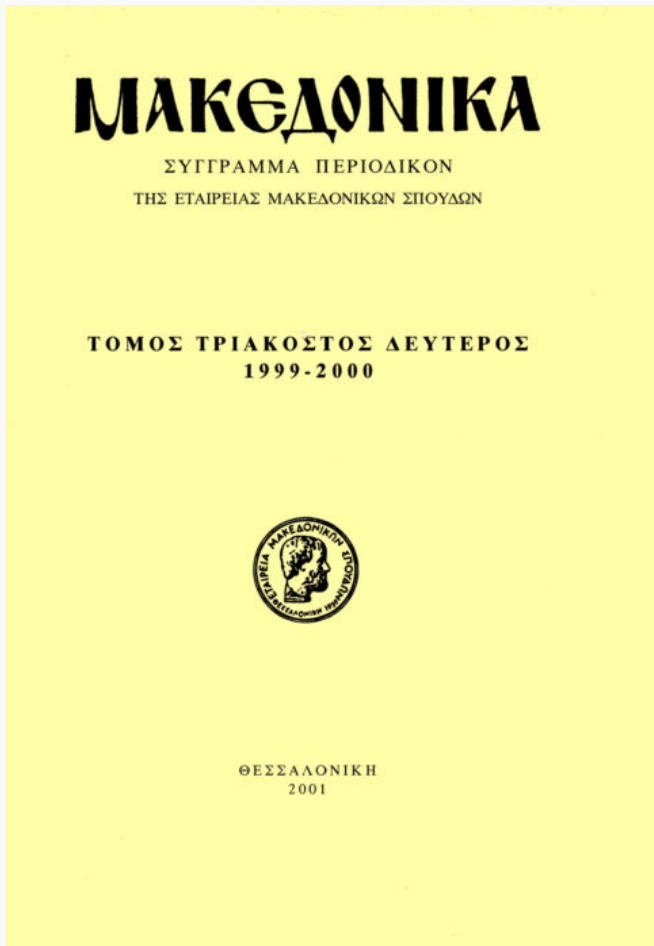

Μακεδονικά

Τόμ. 32, Αρ. 1 (2000)

Οι οικισμοί της περιοχής των Σερβιών και τα ονόματα των αφιερωτών τους στην πρόθεση 421 της μονής της Μεταμόρφωσης των Μετεώρων: (1592/93-19ος αι.)

Βασίλης Κ. Σπανός

doi: [10.12681/makedonika.170](https://doi.org/10.12681/makedonika.170)

Copyright © 2014, ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Σπανός Β. Κ. (2000). Οι οικισμοί της περιοχής των Σερβιών και τα ονόματα των αφιερωτών τους στην πρόθεση 421 της μονής της Μεταμόρφωσης των Μετεώρων: (1592/93-19ος αι.). *Μακεδονικά*, 32(1), 185–203.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.170>

ΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΩΝ ΣΕΡΒΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΦΙΕΡΩΤΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ 421
ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ
(1592/93 - 19ος ΑΙ.)

ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Η πρόθεση 421 της Μονής της Μεταμόρφωσης των Μετεώρων είναι ένα χειρόγραφο μεγάλο σχήματος, με 114 φύλλα (40x30 εκ.), το οποίο αποτελεί πολύτιμο αρχείο τοπωνυμίων και ονομάτων¹ της περιόδου 1592/93 - 19ος αι. Είναι δημιούργημα πολλών γραφέων. Η αρχική γραφή, η οποία ανάγεται στο έτος 1592/93², είναι επιμελημένη, έργο έμπειρου βιβλιογράφου που αποδεικνύεται, ωστόσο, μερικές φορές ανορθόγραφος. Οι μεταγενέστερες γραφές, έργο διάφορων γραφέων, δεν είναι δυνατόν να χρονολογηθούν³. Σε μερικά φύλλα, πάντως, υπάρχουν χρονολογημένες γραφές, όπως:

1) Στο φ. 21β: ζρλ' (1621/22), με αφιερωτές του Μερτζίου των Τρικάλων.

2) Στο φ. 105α: ζρν' (1641/42), με αφιερωτές των Ιωαννίνων.

3) Στο φ. 2β: ζρνβ' (1643/44), αχημ' (1648) και αχηθ' (1649), με αφιερωτές των Τρικάλων.

Λόγω της μεγάλης έκτασης, στα φύλλα της πρόθεσης έχουν καταχωρισθεί τα ονόματα αφιερωτών από μέρη του βορειοελλαδικού χώρου: από τη Θεσσαλία⁴, τη Δυτ. Μακεδονία και την Ήπειρο. Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί βρίσκονται στα φφ. 70α-73β, 75β-87α και 88β-92α. Λόγω του μεγάλου τους αριθμού, στην παρούσα μελέτη θα ασχοληθούμε μόνο με τους οικισμούς της περιοχής των Σερβίων. Σε επόμενες μελέτες μας θα παρουσιάσουμε τους οικισμούς των επισκοπών Σισανίου και Γρεβενών.

1. Βλ. Νίκος Α. Βέης, *Τα χειρόγραφα των Μετεώρων*, Α', Αθήνα 1967, σ. 441.

2. Στο φ. 4α αναγράφονται τα εξής: *Έτος ζρα', επαρχία Σταγών*.

3. Η μελέτη της προθέσεως έγινε χάρι στο φωτοαντίγραφο το οποίο μας παραχώρησε ο τότε διευθυντής του ΚΕΜΝΕ της Ακαδημίας και νυν καθηγητής του Ιονίου Πανεπιστημίου κ. Δημ. Ζ. Σοφινός, στον οποίο για πολλοστή φορά εκφράζουμε τις ευχαριστίες μας.

4. Το τμήμα της πρόθεσης με θεσσαλικό ενδιαφέρον (φφ. 1-69) παρουσίασε, ήδη, ο Κ. Σπανός. Βλ. Κώστας Σπανός, «Οι θεσσαλικοί οικισμοί και τα ονόματα των αφιερωτών τους στην πρόθεση 421 του Μεγάλου Μετεώρου, 1592/93 - 19ος αιώνας», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο* 32 (1997) 17-56 και 33 (1998) 56-148 και ανάτυπο.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΟΙ ΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΩΝ ΣΕΡΒΙΩΝ

Οι μνημονεύομενοι, στα φφ. 70α-73β, οικισμοί της Επισκοπής των Σερβίων είναι 31. Μαζί τους, προφανώς εκ παραδρομής, οι γραφείς συμπεριέλαβαν και 4 οικισμούς της Επισκοπής του Δομενίκου και Ελασσόνας. Πρόκειται για το Δεμάτι⁵, την Μπεσουρετζιά⁶, την Ξεροκρανιά⁷ και την Τζαπουρνιά⁸. Όλοι τους βρέσκονταν στα όρια των δύο επισκοπών.

Οι 31 οικισμοί της Επισκοπής των Σερβίων είναι, αλφαβητικώς, οι εξής:

1) Αγία Παρασκευή Βάνιτζες⁹: μικροοικισμός, πιθανόν μεταξύ των δύο οικισμών Μικρή Βάνιτζα και Τρανή Βάνιτζα, στο φ. 72α, με 7 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 14 μεταγενέστερων εποχών.

2) Βάνιτζα Μικρή: μάλλον η Κάτω Βάνιτσα, η σημερινή Κάτω Κώμη, στο φ. 72α, με 1 αφιερωτή της αρχικής γραφής.

3) Βάνιτζα Τρανή: μάλλον η Άνω Βάνιτσα, η σημερινή Άνω Κώμη, στο φ. 72α, με 2 αφιερωτές της αρχικής γραφής.

4) Βελήσδι: η σημερινή Λευκοπηγή, στο φ. 73α, με 1 αφιερωτή της αρχικής γραφής και 21 μεταγενέστερων εποχών.

5) Βλαχοχώρι: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 73α, με 5 αφιερωτές μεταγενέστερης εποχής.

6) Δέλβινο Σέρβια: το Δέλβινο, το σημερινό Τριγωνικό, στο φ. 70β, με 6 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 7 μεταγενέστερων εποχών.

7) Ζηγώστη: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 73α, με 2 αφιερωτές μεταγενέστερης εποχής. Ομώνυμος οικισμός (ο σημερινός Βαθύλακος του Καλοχίου) υπάρχει στην περιοχή των Γρεβενών.

8) Ζητάνι¹⁰: διαλυμένος οικισμός κοντά στη Μονή του Ζιδανίου, στο φ.

5. Δεμάτι: διαλυμένος οικισμός στην περιοχή της Τσαπουρνιάς της Ελασσόνας. Βλ. Ενάγγ. Σκουβαράς, Ολυμπιώτισσα (...), Αθήνα 1967, σσ. 150, 443, 556, 586. Ο οικισμός αναφέρεται στο φ. 71α ως Δεμάτι, με 6 αφιερωτές της πρώτης γραφής και 8 μεταγενέστερων γραφών.

6. Μπεσουρετζιά: η γνωστή και ως Μπισοφτιά, η σημερινή Ακρη του Λουτρού της Ελασσόνας. Αναφέρεται στο φ. 70β με 1 αφιερωτή μεταγενέστερης του 1592/93 εποχής.

7. Ξεροκρανιά: η Κρανιά της Ελασσόνας. Αναφέρεται στο φ. 64β με 16 αφιερωτές μεταγενέστερων του 1592/93 εποχών, και στο φ. 70β με 3 αφιερωτές της αρχικής γραφής.

8. Τζαπουρνιά: η Τσαπουρνιά της Ελασσόνας. Αναφέρεται στο φ. 71α με 16 αφιερωτές μεταγενέστερων του 1592/93 εποχών.

9. Στο πλαίσιο, μάλλον, χρυσόβουλλο του Ανδρονίκου Γ' Παλαιολόγου, του έτους 1336, υπέρ της Μονής της Ολυμπιώτισσας της Ελασσόνας, αναφέρεται το *καπετανίκιον Βανίτζης*, ενώ στο λεγόμενο χρυσόβουλλο του πρίγκιπα Ρουδόλφου Καντακουζηνού, του έτους 1730, υπέρ της ίδιας μονής, αναφέρεται ότι αυτή κατείχε ως ιδιοκτησία της *πλησίον των Σερβίων τήν χώραν Βάνιτζαν μετά των νερομούλων καί τοῦ τόπου Κοζάνης (...)*. Βλ. Ενάγγ. Σκουβαράς, *ό.π.*, σσ. 494, 496, 521.

10. Το Ζητάνι αναφέρεται και σε άλλο μετεωρίτικο χειρόγραφο. Βλ. Κώστας Σπανός, «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί και τα ονόματα των αφιερωτών τους στην πρόθεση 215 της Μονής

70α, με 2 αφιερωτές μεταγενέστερης εποχής.

9) Κάλιανη: η σημερινή Αιανή, στο φ. 72α, με 3 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 7 μεταγενέστερων εποχών.

10) Καταφύγι: στο φ. 70α, με 1 αφιερωτή της 30ής Απριλίου 1816.

11) Κερσαρία: μάλλον η σημερινή Καισάρεια, στο φ. 71β, με 1 αφιερωτή μεταγενέστερης εποχής.

12) Κόζανη¹¹: η Κοζάνη, στο φ. 72β, με 3 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 15 μεταγενέστερων εποχών.

13) Κομός: το διαλυμένο Κομουσλάρ, συνοικισμός των Ιμέρων, στο φ. 71α, με 1 αφιερωτή της αρχικής γραφής.

14) Κοντηβό: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 72β, με 1 αφιερωτή της αρχικής γραφής.

15) Κρανήτζα: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 70β, με 2 αφιερωτές της αρχικής γραφής. Μετά από μεγάλο κενό αναφέρονται άλλα 7 ονόματα του 9ου, μάλλον, αιώνα. Η Κρανήτζα αναφέρεται μετά το Δέλβινο Σέρβια και πριν από τον Μεταξά. Δεν φαίνεται πιθανή η ταύτιση της με τον οικισμό Κρανίκου (Κρανίδα).

16) Κωρένο: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 73β, με 1 αφιερωτή του 18ου, μάλλον, αιώνα.

17) Λοζηναή¹²: η σημερινή Ελάτη, στο φ. 70α, με 8 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 12 μεταγενέστερων εποχών.

18) Ματζκοχώρι¹³: το διαλυμένο Μοσχοχώρι των Σερβίων, κοντά στο Πλατανόρεμα, στο φ. 73α, με 1 αφιερωτή του 18ου αιώνα.

19) Μεταξά: στο φ. 70β, με 7 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 7 μεταγενέστερων εποχών.

20) Μηλοτίνη: η σημερινή Μηλέα της Κερσαίας, στο φ. 72β, με 4 αφιερωτές της αρχικής γραφής.

21) Μικρόβαλτο¹⁴: στο φ. 70α, με 2 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 1 μεταγενέστερης εποχής.

22) Μόκρος: το σημερινό Λιβαδερό, στο φ. 71α, με 10 αφιερωτές της α-

---

του Βαρλαάμι των Μετεώρων (17ος-19ος αι.)», *Μακεδονικά* 28 (1992) 134 (στο εξής: «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί»).

11. Ο τύπος Κόζανη αναφέρεται και σε κάποιο χειρόγραφο του 1660. Βλ. Χ. Γ. Πατρινέλης, «Πρώιμες ιστορικές μαρτυρίες για την Κοζάνη, τη Σιάτιστα και άλλες κοινότητες της Δυτ. Μακεδονίας (1660)», *Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά* 5 (1996) 105.

12. Η Λοζηναή αναφέρεται και σε άλλο μετεωρίτικο χειρόγραφο. Βλ. Σπανός, «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί», σ. 136.

13. Και το Ματζκοχώρι αναφέρεται στο μετεωρίτικο χειρόγραφο της σημ. 12. Βλ. Σπανός, «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί», σ. 136, όπου μνεία του ως Ματζκοχώρι.

14. Ομοίως και το Μικρόβαλτο, το οποίο αναφέρεται ως Μικρόβαλτος. Βλ. Σπανός, «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί», σ. 136.

ρχικής γραφής και 23 μεταγενέστερων εποχών.

23) Νεξεσκό¹⁵: το σημερινό Φρούριο, στο φ. 70α, με 4 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 26 μεταγενέστερων εποχών.

24) Νεοχώρι Τρανό: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 71β, με 1 αφιερωτή του 17ου/18ου αιώνα.

25) Πάδη: διαλυμένος οικισμός στην περιοχή του Τρανόβαλτου, στο φ. 71β, με 2 αφιερωτές του 19ου, μάλλον, αιώνα.

26) Προτοράζη: το σημερινό Πρωτοχώρι, στο φ. 73α, με 2 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 19 μεταγενέστερων εποχών.

27) Ραντομπήζιστα: απροσδιόριστος, για μας, οικισμός, στο φ. 73α, με 7 αφιερωτές του 18ου, μάλλον, αιώνα.

28) Ράχοβο: το σημερινό Πολύραχο, στο φ. 71α, με 8 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 3 του 18ου, μάλλον, αιώνα.

29) Σέρβια¹⁶: στο φ. 71α, με 36 αφιερωτές της αρχικής γραφής και 2 του 17ου, μάλλον, αιώνα, καθώς και στο φ. 71β ως Σέρβια Κάστρο, με 27 αφιερωτές του 18ου και 19ου αιώνα.

30) Τρανόβαλτο: στο φ. 70α, με 1 αφιερωτή της αρχικής γραφής και 3 του 18ου, μάλλον, αιώνα.

31) Χτένι: το σημερινό Κτένι της Κερασιάς, στο φ. 72β, χωρίς ονόματα αφιερωτών. Το τοπωνύμιο είναι, πάντως, της αρχικής γραφής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΩΝ ΣΕΡΒΙΩΝ

<i>Α'. Όνομα στην πρόθεση 421</i>	<i>Σημερινό όνομα</i>	<i>Παρατηρήσεις</i>
1. Αγία Παρασκευή Βάνητζες	–	απροσδιόριστος
2. Βάνιτζα Μικρή	Κάτω Κώμη	
3. Βάνιτζα Τρανή	Άνω Κώμη	
4. Βελήσδι	Λευκοπηγή	
5. Βλαχοχώρι	–	απροσδιόριστος
6. Δέλβινο Σέρβια	Τριγωνικό	
7. Ζηγώστη	Μεσόλακος(ς)	
8. Ζητάνη	–	διαλυμένος
9. Κάλιανη	Αιανή	
10. Καταφύγι	Καταφύγι	
11. Κερασιά	Καισάρεια(ς)	
12. Κόζανη	Κοζάνη	
13. Κομός	–	διαλυμένος

15. Ομοίως και το Νεξεσκό. Βλ. Σπανός, «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί», σ. 136.

16. Ομοίως και τα Σέρβια. Βλ. Σπανός, «Οι δυτικομακεδονικοί οικισμοί», σ. 137.

<i>A'.</i> Όνομα στην πρόθεση 421	<i>Σημερινό όνομα</i>	<i>Παρατηρήσεις</i>
14. Κοντηβώ	–	απροσδιόριστος
15. Κρανήτζα	–	απροσδιόριστος
16. Κωρένο	–	απροσδιόριστος
17. Λοζηνανή	Ελάτη	
18. Ματζκοχώρι	–	διαλυμένος
19. Μεταξιά	Μεταξιάς	
20. Μηλοτήνι	Μηλέα	
21. Μικρόβαλτο	Μικρόβαλτο	
22. Μόκρος	Λιβαδερό	
23. Νέζεσκό	Φρούριο	
24. Νεοχώρι Τρανό	–	απροσδιόριστος
25. Πάδη	–	διαλυμένος
26. Προτοράτζη	Πρωτοχώρι	
27. Ραντομπιτζιστα	–	απροσδιόριστος
28. Ράχοβω	Πολύραχο	
29. Σέρβια	Σέρβια	
30. Τρανόβαλτο	Τρανόβαλτο	
31. Χτένι	Κτένι	

<i>B'.</i> Σημερινό όνομα	<i>Όνομα στην πρόθεση 421</i>	<i>Παρατηρήσεις</i>
1. Αιανή	Κάλιανη	
2. Άνω Κώμη	Βάνιτζα Τρανή	
3. Ελάτη	Λοζηνανή	
4. Καισάρεια	Κερσαρία	
5. Καταφύγι	Καταφήγι	
6. Κάτω Κώμη	Βάνιτζα Μικρή	
7. Κοζάνη	Κόζανη	
8. Κτένι	Χτένι	
9. Λευκοπηγή	Βελήοδι	
10. Λιβαδερό	Μόκρος	
11. Μεσόλακος	Ζηγώστη	
12. Μεταξιάς	Μεταξιά	
13. Μηλέα	Μηλοτήνι	
14. Μικρόβαλτο	Μικρόβαλτο	
15. Πολύραχο	Ράχοβω	
16. Πρωτοχώρι	Προτοράτζη	
17. Σέρβια	Σέρβια	

<i>Β'. Σημερινό όνομα</i>	<i>Όνομα στην πρόθεση 421</i>	<i>Παρατηρήσεις</i>
18. Τρανόβαλτο	Τρανόβαλτω	
19. Τριγωνικό	Δέλβινο Σέρβια	
20. Φρούριο	Νεζεσκό	
21. –	Αγία Παρασκευή Βάνητζες	απροσδιόριστος
22. –	Βλαχοχώρη	απροσδιόριστος
23. –	Ζητάνη	διαλυμένος
24. –	Κοιός	διαλυμένος
25. –	Κοντηβό	απροσδιόριστος
26. –	Κωρένο	απροσδιόριστος
27. –	Κρανήτζα	απροσδιόριστος
28. –	Ματζκοχώρι	διαλυμένος
29. –	Νεοχώρι Τρανό	απροσδιόριστος
30. –	Πάδη	διαλυμένος
31. –	Ραντομπήτζιστα	απροσδιόριστος

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΦΙΕΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΤΩΝ ΣΕΡΒΙΩΝ

Οι αφιερωτές των 31 οικισμών της Επισκοπής των Σερβίων προς την Μονή της Μεταμόρφωσης των Μετεώρων ανέρχονται σε 326. Εξ αυτών, οι 109 είναι της αρχικής γραφής (1592/93) και οι 217 μεταγενέστερων εποχών (17ου-19ου αιώνα). Για λόγους ομοιομορφίας θα παρουσιάσουμε τα ονόματά τους σε δύο ενότητες.

I. ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΥ 1592/93

Από τους 109 αφιερωτές του 1592/93, οι 56 είναι άνδρες και οι 53 γυναίκες. Από τους 56 άνδρες, οι 8 είναι μοναχοί (Γαβριήλ, Γρηγόριος, Διονύσιος, Θεοφάνης, Ιωαννίκιος, Ιωσήφ, Σαμουήλ, Συμεών) και από τις 53 γυναίκες οι 5 είναι μοναχές (Διονυσία 3, Μαγδαληνή, Μακαρία). Επομένως, για σχολιασμό μένουν τα ονόματα 48 ανδρών και 48 γυναικών. Οι 48 άνδρες φέρουν 26 ονόματα, εκ των οποίων τα 17 είναι της εκκλησιαστικής παράδοσης, και οι 48 γυναίκες φέρουν 30, εκ των οποίων τα 13 είναι της λαϊκής παράδοσης.

1. Τα ονόματα των ανδρών

α) Τα ονόματα της εκκλησιαστικής παράδοσης (17/26): Ανδρέας, Αυγουστιανός < Αυγουστίνος(;), Γεώργιος, Γκούμας (Ιάκωβος)¹⁷, Δημήτριος, Ευ-

17. Ο Γκούμας είναι ο Ιάκωβος στα αβανίτικα. Βλ. D. Georgacas - W. McDonald, *Place-*

θύμιος, Θεόδωρος, Ιωάννης, Κυριακός, Κύρος, Κωνσταντίνος, Μιχαήλ, Νικόλαος, Πάτζος < βλάχ. Pantzu < Πάντος < Παντελής, Προφύρης < Πορφύρης, Στέφανος, Χριστόδουλος.

β) *Τα ονόματα της λαϊκής παράδοσης* (2/26): Πούλος < Πουλημένος¹⁸ ή από το βλάχικο *puiliu* (πουλί)¹⁹, Σταμάτιος: από την ευχή «να σταματήσει» ο θάνατος των παιδιών της οικογένειας ή η γέννηση ανεπιθύμητων τέκνων.

γ) *Τα ονόματα από την Ιστορία* (3/26): Δούκας: από το όνομα της μεγάλης οικογένειας των Δουκών, Λέκας < Αλέκας < Αλέκος < Αλέξανδρος, Σκοπιανός < Σκόπια.

δ) *Ξένα και ακατάτακτα ονόματα* (4/26): Μήνος, Σπαντωνής, Στάικος²⁰, Στόιος²¹.

2. Τα ονόματα των γυναικών

α) *Τα ονόματα της εκκλησιαστικής παράδοσης* (13/30): Βηθλεέμ²², Δέσπω < Δέσποινα, Ειρήνη, Ελένη, Θεοδώρα, Θεολοΐνα < Θεολοΐνα < Θεολο(γ)ίνα < Θεολογία, Θώμω < Θώμος < Θωμάς, Κύρω, Μαρία, Μαριανή < Μαριανός²³, Σάρα, Χριστίνα, Χρυσάνθη.

β) *Τα ονόματα της λαϊκής παράδοσης* (13/30): Άνθω, Αργύρω, Αρετή, Γεράκω, Ευγενού < Ευγενία, Καλλή, Κούμπω < κουμπί, Κυπαρίσσω, Λουλούδα, Μαλαματή, Πλούμω < μσν. πλουμί = στολίδι, Πούλω < Πουλημένη, Σταματή < Σταμάτιος.

γ) *Τα ονόματα από την Ιστορία* (2/30): Κουρτέσα < Κουρτέσης²⁴, Πόμπω < Πομπηία < Πομπήιος.

δ) *Τα ονόματα από αξιώματα* (1/30): Αφέντρω < αφέντρα < αυθέντης.

ε) *Ακατάτακτα ονόματα* (1/30): Μωδία.

---

names of Southwest Peloponnesus, Minneapolis 1967, σ. 125.

18. Στον θεσσαλικό χώρο απαντώνται οι τύποι Πούλος, Πούλιος, Πουλημένος και Πούλω, Πούλιω, Πουλημένη σε πολλά χειρόγραφα, μετεωρίτικα και μη.

19. Βλ. Χ. Γ. Πατρινέλης, *ό.π.*, σσ. 132-136.

20. Το όνομα Στάικος αναφέρεται πολλές φορές στα θεσσαλικά χειρόγραφα, όπου καταγράφονται θεσσαλικοί και δυτικομακεδονικοί οικισμοί.

21. Ομοίως και το όνομα Στόιος.

22. Πιθανότατα το όνομα Βηθλεέμ ανήκε σε μοναχή.

23. Υπάρχουν δύο άγιοι με το όνομα Μαριανός. Ο ένας εορτάζει στις 19 Μαρτίου και ο άλλος στις 10 Δεκεμβρίου. Βλ. *Σύνομις ιερών ακολουθιών*, Αθήναι 1992, σ. 448.

24. Το επώνυμο Κουρτέσης είναι γνωστό από την παλαιολόγεια εποχή. Βλ. E. Trapp, *Protopographisches Lexicon der Palaiologenzeit*, τ. 6, Βιέννη 1983, σσ. 49-50, αφ. 13574-13585.

Ο ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΟΥ 1592/93
(Με τη συχνότητά τους)

<i>Ανδρών</i>		<i>Γυναικών</i>	
1. Ανδρέας	1	1. Άνθω	1
2. Αυγουστιανός	1	2. Αργύρω	1
3. Γαβριήλ μοναχός	1	3. Αρετή	1
4. Γεώργιος	6	4. Αφέντρω	1
5. Γκούμας	1	5. Βηθλεέμ	1
6. Γρηγόριος μοναχός	1	6. Γεράκω	1
7. Δημήτριος	3	7. Δέσπω	3
Δήμικος	1	8. Διονυσία μοναχή	3
8. Διονύσιος μοναχός	1	9. Ειρήνη	1
9. Δούκας	1	10. Ελένη	1
10. Ευθύμιος	1	11. Ευγενού	1
11. Θεόδωρος	1	12. Θεοδώρα	1
12. Θεοφάνης μοναχός	1	Θόδω	3
13. Ιωάννης	4	13. Θολοΐνα	1
14. Ιωαννίκιος μοναχός	1	14. Θώμω	1
15. Ιωσήφ μοναχός	1	15. Καλλή	4
16. Κυριακός	1	Κάλλω	1
17. Κύρος	1	16. Κούμπω	1
18. Κωνσταντίνος	1	17. Κουρτέσα	1
Κώστας	1	18. Κυπαρίσσω	1
19. Λέκας	1	19. Κύρω	1
20. Μήνος	1	20. Λουλουδά	1
21. Μιχαήλ	2	21. Μαγδαληνή μοναχή	1
22. Νικόλαος	2	22. Μακαρία μοναχή	1
Νίκος	1	23. Μαλαματή	1
23. Πάτζος	1	24. Μαρία	5
24. Πούλος	2	Μάρω	1
25. Προφύρης	1	25. Μαριανή	1
26. Σαμουήλ μοναχός	1	26. Μωδία	1
27. Σκοπιανός	1	27. Πλούμω	1
28. Σπαντωνής	1	28. Πόμπω	1
29. Στάκος	1	29. Πούλω	1
30. Σταμάτιος	5	Πούλιω	1
31. Στόιος	1	30. Σάρα	1
32. Συμεών μοναχός	1	31. Σταματή	1
33. Χριστόδουλος	3	Στάμω	1

32. Χριστίνα	1
Μπόζιω ²⁵	1
33. Χρυσάνθη	2

II. ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ 17ου-19ου ΑΙΩΝΩΝ

Όπως και στα ονόματα των αφιερωτών του 1592/93, έτσι και στα ονόματα των 17ου-19ου αιώνων ενίοτε υπάρχει δυσκολία στην αναγνώριση του γένους. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι γραφείς δεν έγραψαν όλα τα ονόματα στη γενική, κάτι που συμβαίνει στις παρρησίες-προθέσεις. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος ίσως να μην μετρήθηκαν σωστά οι άνδρες και οι γυναίκες αφιερωτές. Ένα συγκεκριμένο παράδειγμα, με αφιερωτές των Σερβίων, αποδεικνύει τις δυσκολίες που συναντήσαμε.

φ. 71β + σέρβια: - κάστρω (1η στήλη)

Γεράσιμου (μον)αχ(οῦ)	Στάμκο
λίκου	Βαρσαμη
Μάλκω	Κυρατζοῦ λίκου
Θαμαχτή	Βαρσάμο
Ἰωάννου	Θετόκοι
Ξενίας	σήμω
ζῶτου	χρησάνθη
Ἄργιρέ	Φράνγκω
Ξενία	Κωνσταντίνος
Ἰωάννου: νικολου	Κώμνω
Βαρσαβῆ	πογτάνε: στάμκω

Εκ των ανωτέρω ονομάτων, δυσκολία αναγνώρισης παρουσιάζουν τα εξής: Μάλκω, Στάμκο, Σήμω, Φράνγκω, Στάμκω. Εμείς τα θεωρήσαμε γυναικεία, χωρίς να αποκλείουμε την περίπτωση λάθους²⁶.

Όπως προαναφέραμε, οι αφιερωτές των 17ου-19ου αιώνων είναι συνολικά 217. Εξ αυτών, οι 121 είναι άνδρες και οι 96 γυναίκες. Από τους άνδρες

25. Από το ολαβικό Bozia (Χριστίνα). Βλ. Ν. Κατσάνης, *Ονομαστικό Νυμφαίον (Νέβεσας)*, Θεσσαλονίκη 1990, σ. 57. Και στη Λάρισα απαντάται και το ανδρικό Πόζος < Μπόζος. Βλ. Κώστας Σπανός, «Τα ονόματα των λαρισαίων ραφτάδων της περιόδου 1716-1732 στον κώδικα 8 της Μονής του Αγίου Στεφάνου των Μετεώρων», *Πρακτικά του 2ου Συνεδρίου Λαρισιακών Σπουδών*, Λάρισα 1994, σ. 92. Στο Πήλιο το όνομα Μποζιῶ συνοδεύεται πάντοτε από το όνομα Μαρία (Μαρία-Μποζιῶ). Βλ. Αλ. Ν. Ζαχαρός, «Η παρρησία της Μονής του Τιμίου Προδρόμου της Συκής. Ένα ανέκδοτο χειρόγραφο του 19ου αι.», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο* 28 (1995) 256-257 σημ. 24.

26. Τέτοιες δυσκολίες είναι αναπόφευκτες και προκύπτουν πάντα κατά τη μελέτη παρόμοιων χειρογράφων.

οι 6 είναι μοναχοί (Γεράσιμος 2, Ιωαννίκιος, Καλλίνικος 2, Κύριλλος) και από τις γυναίκες οι 2 είναι μοναχές (Καταφυγή, Σολωμονή). Επομένως, για σχολιασμό μένουν τα ονόματα 115 ανδρών και 94 γυναικών. Οι 125 άνδρες φέρουν 41 ονόματα, εκ των οποίων τα 23 είναι της εκκλησιαστικής παράδοσης, και οι 94 γυναίκες φέρουν 55, εκ των οποίων τα 22 είναι της εκκλησιαστικής παράδοσης.

1. Τα ονόματα των ανδρών

α) *Τα ονόματα της εκκλησιαστικής παράδοσης (23/41)*: Αναστάσης, Βαγγέλης, Γεώργιος, Γκούμας < Ιάκωβος²⁷, Δημήτριος, Δούλος < Χριστόδουλος, Έρωσ²⁸, Ζάχος < Ζαχαρίας, Θεοδωρής, Θετόκης < Θεοτόκης, Ιωάννης, Κυριάκης, Κύρος, Κωνσταντίνος, Μανοήλ < Εμμανουήλ, Μάρκος, Μιχαήλ, Νάστος < Ανάστος < Αναστάσιος, Νικόλαος, Παναγιώτης, Πάτζιος < βλάχ. Pantu < Πάντος < Παντελής, Στάθης < Ευστάθιος, Φώτης, Χρήστος.

β) *Τα ονόματα της λαϊκής παράδοσης (10/41)*: Αργυρός, Βαρσάμης < Βαλσάμης < βάλσαμο, Βρετός < Εβρετός²⁹, Θαμαστής < Θαυμαστός³⁰, Λύκος, Πογτάνος < Μπογδάνος < παλαιοσλ. Bogdan = χαριτωμένος³¹, Πούλιος < Πουλημένος³² ή από το βλάχ. puliu = πουλί³³, Σταμάτιος, Στέργιος < Αστέριος, Φύλλος < Τριαντάφυλλος.

γ) *Τα ονόματα από την Ιστορία (1/41)*: Σγούρος < Σγουρός³⁴.

δ) *Τα ονόματα από αξιώματα (2/41)*: Ρήγας, Ζώτος < αρβαν. Zot-i = κύριος.

ε) *Ακατάτακτα ονόματα (4/41)*: Λάντζος³⁵, Μάνκος, Πάικος, Πέ[ι]ος.

27. Βλ. παραπάνω σημ. 17.

28. Ο μάρτυρας Έρωσ εορτάζει στις 25 Ιουνίου.

29. Στον θεσσαλικό χώρο το όνομα Βρετός και το θηλυκό του Εβρετή, καθώς και οι τύποι τους Εβρετός και Βρετώ, απαντώνται αρκετές φορές. Το έτυμο του ανάγεται στη συνήθεια να εκθέτον ένα νεογέννητο στην είσοδο της οικίας μιας τυχερής οικογένειας, όταν τα παιδιά μιας άλλης πέθαιναν. Η οικογένεια που το έβρισκε το ονόμαζε, βαπτίζοντάς το, Εβρετό-Βρετό ή Εβρετή-Βρετή-Βρετώ, γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο.

30. Τα ονόματα Θαυμαστός-Θαυμαχτός και Θαυμάσιος-Θαυμαχτή απαντώνται αρκετές φορές στον θεσσαλικό χώρο.

31. Βλ. Αχ. Λαζάρου, «Αρωμονική ανθρωπωνμία», *Β' Συμπόσιο Γλωσσολογίας του Βορειοελλαδικού Χώρου, 11-15.4.1978 (Πρακτικά)*, Θεσσαλονίκη 1983, σ. 178.

32. Βλ. παραπάνω σημ. 18.

33. Βλ. παραπάνω σημ. 19.

34. Εάν το όνομα αυτό δεν σχετίζεται με το επώνυμο του άρχοντα της Αργολίδας Λέοντα Σγουρού, τότε έχει σχέση με το όνομα του Σγούρου, αδελφού του δεσπότη Σπάτα που κατέλαβε την Άρτα στις 29.10.1399. Βλ. Λ. Ι. Βρανούσης, «Το Χρονικό των Ιωαννίνων», *Επετηρίς του Μεσαιωνικού Αρχείου* 12 (1962) 100-101.

35. Το όνομα Λάντζος, αμάρτυρο από άλλες πηγές, είχε ένας ιερέας της Κοζάνης. Ένας άλλος ιερέας, της ίδιας πόλης, λεγόταν Λοάντζος. Πιθανότατα είναι το ίδιο πρόσωπο.

2. Τα ονόματα των γυναικών

α) Τα ονόματα της εκκλησιαστικής παράδοσης (22/55): Αικατερίνη, Αντώνω < Αντωνία, Γιάννω < Ιωάννα, Δήμω < Δήμητρα, Ειρήνη, Θεοδόρα, Κυράνω < Κυρίαίνα³⁶ ή από το Κυράννα (Κυρ-Άννα, που απαντάται στη Β. Ήπειρο και αλλαχού του Ελληνισμού και είναι μεσαιωνικό)³⁷, Κυριάκω, Κύρω, Μάνω < Μάνος, Μαρία, Μίσω < βλάχ. Misiu = Μιχάλης, Ξενία³⁸, Νίκω, Παναγιώτα, Παρασκευή, Πάσχω < Πασχαλιά, Σάρω < Σάρα, Στάσω < Αναστάσω < Αναστασία, Σουσάνα < Σωσάννα, Σωτήρα < Σωτηρία, Χρίσω.

β) Τα ονόματα της λαϊκής παράδοσης (17/55): Αμερσούδα < Μερσούδα < Μερσίνα, Άνθω, Βαρσάμω < Βαλσάμω < βάλσαμο, Βρίζω < βρίζα = σικάλη, Ευγενή, Ζαφείρω, Καλλή, Κρουστάλλω, Μέλιω < μέλι, Ξάνθω < Ξανθή, Παγώνω < παγώνι, Πανώρια < Πανωραία, Πόθω < Ποθητή, Πούλω < Πουλημένη³⁹, Σταμάτα, Χρυσάνθη, Χρύσω.

γ) Τα ονόματα από την Ιστορία (5/55):

Αθηνή < Αθηνά, Ευδοκία, Κόμνω < Κομνηνή, Σίμω < Σίμος⁴⁰, Φράγκω.

δ) Τα ονόματα από αξιώματα και επαγγέλματα (4/55): Ζωγράφω, Κόντω < κόντης, Κυρατζού < Κυράτζω < κυράτσα, Ρηγίνα < ρήγας.

ε) Τα ακατάτακτα ονόματα (7/55): Ασάρω(;) , Έλιο, Μάλκω, Πέιω, Ρώγκω, Στάμκω, Στόκω.

Ο ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΤΩΝ 17ου-19ου ΑΙΩΝΩΝ

Ανδρών		Γυναικών	
1. Αναστάσης	1	1. Αθηνή	1
2. Αργυρός	1	2. Αικατερίνη	1
3. Βαγγέλης	2	3. Αμερσούδα	1
4. Βαρσάμης	1	4. Άνθω	1
5. Βρετός	1	5. Αντώνω	1
6. Γεράσιμος μοναχός	2	6. Ασάρω(;)	1
7. Γεώργιος	8	7. Βαρσάμω	1

36. Η μάρτυρας Κυρίαίνα εορτάζει την 1η Νοεμβρίου.

37. Βλ. Στ. Π. Κυριακίδης, «Έγγραφα εκ Μοσχοπόλεως», *Μακεδονικά* 3 (1956) 409. Η νεομάρτυρας Κυράννα (†1751) εορτάζει στις 3 Μαΐου.

38. Η μεγαλομάρτυρας Ξενία εορτάζει στις 3 Μαΐου.

39. Βλ. παραπάνω σημ. 18.

40. Το όνομα Σίμος αναφέρεται σε αρχαίες επιγραφές της Θεσσαλίας ήδη από τον 3ο αι. π.Χ.

8. Γκούμας	1	Βαρσαβή	1
9. Δημήτριος	13	8. Βρίζω	1
Ντίμος	1	9. Γιάννω	1
Ζήμος < Τζήμος	1	10. Δήμω	1
10. Δούλος	1	Ντούμω	1
11. Έρωσ	2	11. Ευρήνη	1
12. Ζάχος	1	12. Έλιο	1
13. Ζώτος	1	13. Ευγενή	1
14. Θαμαστής	1	14. Ευδοκία	1
Θαμαχτής	1	15. Ζαφείρω	1
15. Θεοδωρίς	3	16. Ζωγράφω	1
Θώδος	1	17. Θεοδώρα	1
16. Θετόκης	1	Θόδω	1
17. Ιωάννης	14	18. Καλλή	5
Νάνης	1	Καλούσιω	1
Γκίνησ	1	19. Καταφυγή μοναχή	1
18. Ιωαννίκιος μοναχός	1	20. Κόμνω	2
19. Ιωάσαφ μοναχός	1	21. Κόντω	1
20. Καλλίνικος μοναχός	2	22. Κρουστάλλω	1
21. Κυριάκης	1	23. Κυράνω	2
Κυριακούλης	1	24. Κυριάκω	1
22. Κύριλλος μοναχός	1	25. Κύρω	4
23. Κύρος	2	26. Κυρατζού	1
24. Κωνσταντίνος	3	27. Μάλκω	1
Κώνστας	1	28. Μάνω	1
Κώστας	2	29. Μαρία	9
Κωσταντής	1	Μαρούδου	1
Κωστάκης	1	30. Μέλιο	1
25. Λάντζος	1	31. Μίσιο	1
Λοάντζος	1	32. Νίκω	1
26. Λύκος	1	33. Ξάνθω	1
27. Μάνκος	1	34. Ξενία	2
28. Μανουήλ	1	35. Παγώνω	1
29. Μάρκος	2	36. Παναγιώτα	1
30. Μιχαήλ	5	37. Πανώρια	1
Μίχος	1	38. Παρασκευή	1
31. Νάστος	1	Σκεύω	1
32. Νικόλαος	3	39. Πάσχω	1
Νικόλας	1	40. Πέιω	1

Νικολός	1	41. Πόθω	1
Νίκος	1	42. Πούλω	3
33. Πάικος	2	Πούλιω	2
34. Παναγιώτης	3	43. Ρηγίνα	1
35. Πάτζιος	1	44. Ρώχνω	1
36. Πέιος	1	45. Σάρω	2
37. Πογτάνος	1	46. Σίμω	1
38. Πούλιος	3	47. Σολωμονή μοναχή	1
39. Ρήγας	1	48. Σταμάτα	1
40. Σγούρος	1	Στάμω	5
41. Σταμάτιος	2	Σταμούλω	3
Στάμος	2	49. Στάμω	2
42. Στάθης	1	50. Στάσιω	1
43. Στέργιος	1	51. Στόω	1
44. Φύλλος	1	52. Σουσάννα	1
45. Φώτης	1	53. Σωτήρα	1
46. Χρίστος	2	54. Φράγκω	1
		55. Χρίστο	3
		56. Χρυσάνθη	1
		57. Χρύσω	1

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΥΛΛΩΝ 70α-73β ΤΗΣ ΠΡΟΘΕΣΗΣ 421

Στη συνέχεια εκδίδουμε τα φφ. 70α-73β της πρόθεσης 421, ώστε οι αναγνώστες μας να έχουν στη διάθεσή τους τα ονόματα των αφιερωτών κατά οικισμό. Για να διακρίνονται τα ονόματα της αρχικής γραφής, τα δίδουμε με όρθια στοιχεία, ενώ αυτά των μεταγενέστερων εποχών με πλάγια.

φ. 70α - Έπαρχία Σερβίων

1η στήλη

λ ο ζ η α ν ή

Ιωσήφ, Διονησιού, ΐερ(ομον)άχ(ου), Κωνσταντίνου, Μαρίας, Πούλος, Πούλιω, Αρετοίς, Θώμος, Γεωργίου, Σταμούλος, Χρίστος, της έλ(ένης;), Μιχαήλ του γραμματικοῦ, Έρωσ, Ιωάννου, Γεωργίου ιερέ(ως), Κυριάκος πῶ., Βαγγέλης ΐερ(έως), Δημητρίου ιερέ(ως), [Π]ούλιου, Βαγγέλη.

2η στήλη

ν ε ζ ε σ κ ό

Μιχαήλ, Θόδος, Σταματίου, Θόδος, Χ[ρ]ίστος, μαρίας, Χρίστος, Σταμούλος, Γερασίμου ιερο(μον)άχ(ου), Πούλος πῶέ, Ιωάννη τοῦ νίκῶν / τοῦ μαρκου;], Μαρίας, Βρετοῦ ιερέ(ως), νικολάου ιερέ(ως)-, Καταφιγῆς (μον)αχ(ῆς), Ιω(άν-

νου), Ἀντόνος, νάστου, *Στάμο, μιχαήλ, Κάρος, Γεωργίου, δημητρίου, αστάρο(ς), ξάνθο, Ἐρήνη, ζωγράφο.*

3η στήλη

Μικρόβαλτο

Μιχαήλ τῆς μπά/μπος, Καλλής, *Διμητρίου.*

χωρίω ζητάνη:

Γιάνω, Μήχο.

4η στήλη

τρανόβαλτω

[Θ]εοδώρας, *σοῦρε, χρή/στου, στεργίου.*

χωρίον κατὰ / φηγι 1816 ἀπρη/λήου 30

διμητρίου.

φ. 70β

1η στήλη

δέλβινο σέρβια

Σκοπιανός, Δέσπος, Κουρτέσα, Χρισάνθη, Δέσπος, *Δημητρίου, μαρίας, Διμητρίου, Κόνστας, δημητρίου, μαρίας, Βρίζωσ, Γεωργίου Ιερέ(ως).*

2η στήλη

κρηνήτζα

Σταματίου, Ἡρήνης.

κενό

μαρίας, εκατηρηνης, ρηγηνας, παναγηότας, ἀμερσουδάς, Γεοργίου, Κοσταντήνου.

3η στήλη

Μεταξιά

Κόστα, Κάλλος, Κύρος, Δούκας, Γεράκος, Προφύρις, *Διμητρίου, Ντούμω, Εὐδοκία, Μιχαήλ, νίκος, Θαμασπῆ, μάρκου, θεόδωρη.*

4η στήλη

Ξεροκρηνία

Ἰωάννου, Στάμο, Ντράϊω.

Μπεσουρετζία:

ιωάννου.

φ. 71α

1η στήλη

Μόρκος

Λουλούδα, Νίκος, Γεώργιου, Στόιος, Γεώργιου, Πλούμος, Ἀνδρέου ἱερέ(ως), *Μάρκος, Σταματίου, Θόδος, μιχαήλ τοῦ κυ/[ρι]άκου, Πανόριας, Στάμος,*

Ἄθηνοϊ, Διμητρίου, Παναγιώτι, παρόνω, Ἰωάννου, Δημητρίου του αντροί/α, Δούλε, Νάνης, Στάμο, Παναγιώτι ἱερέ(ως), Σταματίου ἱερέ(ως), Μηχαήλ ἱερέ(ως), Καλῆς πδῆ, Μέλνω, Ρώχνω, Καλούσιω, Διμητρίου, πούληου, μαρούδου, Θεοδόρη.

2η στήλη

κ ο μ ό ς

Γεώργιου.

δ ε μ ά τ η:

Θεοδώρου, Σύμος, κυριάκη, Μήχο, Καρή, Ελένη, Δι[μη]τρίου ραύτης, Πούλιος, Σαραβαρι, Μαρίασ του θεοδόρου, Ντούμου, Στάμος ντομου, Μαργαρόνα, Μαρίασ, Κυριάκω.

3η στήλη

ρ ά χ ο β ω

Θεοδώρου, Μαρίασ, Χρισάνθησ, Κάρασ, Χριστοδούλου ἱερέ(ως), Καλλῆσ, Θωλωϊνας, Στάϊκος, Παϊῆκος, Σταμάτασ, Κυριακούλοι.

τ ζ α π ο υ ρ ν ί α

Ἄποστολή τοῦ γέργου, Ἄσυμήνας, Ρῖζου πε/πό/νη, Ἰωάννου, Ἰωάννου κοτονίκο, Σεραφήμ ἱερο(μον)άχ(ου), Ἰωάννου, Ασμήνας, Ελένις, Ντέτζη, Δέσπω, Δέσπω, Δέσπο, νικολάου, Θεοδώ(ου), Γέργος, Φηλαχτή.

4η στήλη

σ έ ρ β ι α

Ἰωανικίου (μον)αχ(οῦ), Συμεῶν (μον)αχ(οῦ-), Γαυριῆλ (μον)αχ(οῦ-), Εὐγενοῦς, Νικολάου, Γεώργιου, Πούλου, Χριστοδούλου, Ἰωάννου, Σπαντονί, Μαριανῆ, Μακαρίασ (μον)αχ(ῆς), Καλλῆσ, Αὐγουστιανός, Ἄργύρος, Μαρίασ, Μαρίασ, Βηθλεέμ, Χριστήνα, Διονησίασ (μον)αχ(ῆς), Δήμηκος, Σταματίου, Μαλαματιῆσ, Χριστοδούλου, Μπόζησ, Κούμπκος, Ἰωάννου, Κυπαρήσο, Ἄφέντροσ, Σταματιῆσ, Δημητρίου, Διονησίασ (μον)αχ(ῆς), Κυριακοῦ, Μωδίασ, Δέσποσ, Ἰωάννου, Ἄνθος, Ἰωα[σα]φ[σ] μ(ονά)χ(ου).

φ. 71β

1η στήλη

+ σ έ ρ β ι α : κ ά σ τ ρ ω

ζάχος τοῦ [-], Γεράσιμου (μον)αχ(οῦ), λίκου, Μάλκω, Θαμαχτή, Ἰωάννου, ξενίασ, ζῶτου, Ἄργιρέ, ξενία, Ἰωάννου, νικολου, Βαρσαβῆ, Σταμκο, Βαρσαμη, Κυρατζοῦ λίκου, Βαρσάμο, Θετόκοι, σῆμω, χρῆσανθη, Φράνγκω, Κωνσταντίνος, Κώμνω, πογτάνε, στάμκω.

2η στήλη

μάρκου, Θεόδορη.

χ ο ρ ῆ ο ν / π ά δ η

κοστατή

3η στήλη

Ἰωάννουκιου (μον)αχ(οῦ).

4η στήλη

κερσαρία

θεοδώρας.

νεοχώρι τρανό

Δημητρίου.

φ. 72α

1η στήλη

κάλιανη

Μαγδαληνῆς (μον)αχ(ῆς), λέκα, Νικολάου, Κύρο μπρομού[τη;], μανοήλ, μά-
νος, Πάσχο, γεοργίου, ἠῶάνου, δημητρήου.

2η στήλη

ἀγία παρασκεβῆ / βάνητζεε

Θεοφάνου ἱερο(μον)άχ(ου), Γρηγορίου (μον)αχ(οῦ), Καμουήλ (μον)αχ(οῦ),
Στάμος, Ἰωάννου, Διονησίας (μον)αχ(ῆς), Σταματίου, Ἰωάννου, Μανοήλ, Δι-
μουτρίου ἱερέ(ως), Κήρος πρεσ, Δήμος, κωστάκι, Καλῆς, Μανκο, Καληνίκου
(μον)αχ(οῦ), Κρουστάλο, Δημητρίου, Καλινίκου ἱερο(μον)άχ(ου), Φύλου,
κγούμα.

3η στήλη

βάνιτζα μικρή

Ἄνθος πρεῖς.

4η στήλη

στεφάνου, γκο[ύμα].

φ. 72β

1η στήλη

Κόζανη

Γεώργιου, Γεώργιου, Ἐλένης, Ἀναστάσι, Καλλῆς, Λάτζου ἱερέ(ως), Κύρω
πρέ, Κυράνω, Θωδε, Χρίστο, Μανοήλ ἱερέ(ως), Μαρί(ας) πρεῖ, Ἰωάννου, Ζή-
μο, Λοάντζου ἱερέ(ως), Κωσαντίνου, Ἰωάννου, Cωτήρας.

2η στήλη

Μηλοτήνι

Κύρο σκατάρι, Μήνο, πόμπος, μαρί(ας).

3η στήλη

κοντηβῶ

Καλλῆς.

4η στήλη

χ τ έ ν ι

φ. 73α - [Ἐπαρχία] Σεθρίων

1η στήλη

β ε λ ή ς δ ι

Πάτζου, Πούλιος τοῦ Θάνου, Ρῦγα, Cουσάνας, Ἔρος, ξαφίρος, Πούλο, Στό-
ϊος, Μτίμδ, Νίκο, Στάθη, Κώστα χριστικο, Ἔλοιω, Κίρο, Πούληο, Κώστα,
Πάπκο, μαρί(ας), Στάμος, πῶ, π(α-π(α)στάμος.

2η στήλη

π ρ ο τ ο ρ ά ζ τ η

Πόνλος, Ευθῆμος, *Κύρου, Μαρίασ, ιωάννου τροστα/νιστα, Καλῆς, Σταμά-
τοιου, Πάτζου, Κάρος, Γεωργίου, Πέου, Κομνο, Πούλω, Νικολάου, Ιω(άν-
νου), Μαρί(ας), παρασκευ(ῆς), Σταμούλο, Ιω(άννου), Καλῆς, Εὐγενῆς.*

3η στήλη

ρ α ν τ ο μ π ή τ ζ ι σ τ α

Θόδω, Γεωργίου, Πέϊω, Κόντω, Κιρίλου (μον)αχ(οῦ), Καλλῆς, Νικολάου.

4η στήλη

Β λ α χ ο χ ώ ρ η

Κυριάκη, Cκεύω: / ὄνομα / τοῦ / γγηνη, Κύρω, Πόθω.

ζ η γ ώ σ τ η

σ τ ά σ ι ω, μ ῆ σ ι ω

φ. 73β

1η στήλη

μ α τ ζ η κ ο / χ ώ ρ ι

φ ῶ τ ι

2η στήλη

χ ω ρ ί ο ν / κ ω ρ έ ν ο

ν ι κ ῶ λ α β ο υ β α λ ᾶ ρ ι.

SUMMARY

Vasilis K. Spanos, *The Settlements in the Servia Area and the Names of Dedicants from them in Prothesis 421 of the Monastery of the Transfiguration at Meteora (1592/93 – 19th cent.)*.

On the basis of a manuscript containing entries ranging in date from the year 1592/93 up to the 19th century, the writer presents 31 settlements within the jurisdiction of the Diocese of Servia and the names of inhabitants from them who were recorded as being dedicants of the Monastery of the Transfiguration at Meteora. Of the 31 settlements, 11 no longer exist (of these 7 have proved to be unidentifiable). 21 of them are mentioned in the initial entry (i.e. that of 1592/93), thereby providing a *terminus ante quem* for the date of their foundation. The others are mentioned in later entries, not all of which are precisely dated. As for the dedicants, there are 109 in total (56 men and 53 women) for the period 1592/93 and 217 (121 men and 96 women) for the 17th-19th cent. period. After 13 names (8+5) were subtracted from those mentioned in the initial entry, and 6 (4+2) from those mentioned in the 17th-19th cent. period, owing to the fact that these were the names of monks and nuns, comments have been provided on the remainder, which consists of 26 men's names and 30 women's names borne by 48 men and 48 women in the initial entry, and 41 men's names and 55 women's names borne by 125 men and 94 women in the subsequent entries. The names were divided into the following categories: a) names from the ecclesiastical tradition; b) names from the folk tradition; c) names from historical characters; d) names from offices and occupations; e) foreign and unclassifiable names. In both cases, more than half of the men's names come from the ecclesiastical tradition. As for the women, a little less than half of the names appearing in the initial entry come from the folk tradition, whereas in the subsequent entries a little less than half come from the ecclesiastical tradition.